

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4/9, LT-01105 Vilnius,
tel. (8-5) 266 3661, faks. (8-5) 266 3663, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019-02-28

Nr. (10)-D8-837

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL NACIONALINIO ORO TARŠOS MAŽINIMO PLANO PATVIRTINIMO“ PROJEKTO TEIKIMO

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projektas parengtas siekiant įgyvendinti:

– 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL 2016 L 344, p. 1) (toliau – Direktyva), 6 straipsnio 1 dalies nuostatas, nustatančias valstybėms narėms prievolę parengti, priimti ir įgyvendinti nacionalines oro taršos valdymo programas, siekiant apriboti metinius tam tikrų išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekius (išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo tikslai 2020 m. valstybėms nustatyti 2012 m. gegužės 4 d. Ženevoje priimtuose 1979 metų Tolimų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos (toliau – Konvencija) 1999 metų Protokolo dėl rūgštėjimo, eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo (toliau – Geteborgo protokolas) pakeitimuose, išdėstytuose Konvencijos vykdomosios institucijos Sprendimo 2012/2 priede, ir Direktyvoje; Direktyvoje nustatyti ir išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo tikslai 2030 metams);

– Nacionalinėje aplinkos apsaugos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626 „Dėl Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos patvirtinimo“ (toliau – Aplinkos apsaugos strategija), nustatytą tikslą oro kokybės apsaugos srityje – užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių;

– Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo Nr. VIII-1392 2, 3, 4, 10 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo Nr. XIII-428 4 straipsnio ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas, įpareigojančias Lietuvos Respublikos Vyriausybę iki 2018 m. gruodžio 31 d. patvirtinti nacionalinį oro taršos mažinimo planą;

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 1.5.3 darbo „Teisinių ir ekonominių priemonių sukūrimas, siekiant sumažinti oro taršą ir klimato kaitą“ 2 punktą, nurodantį 2018 m. IV ketv. parengti Oro taršos valdymo planą siekiant veiksmingai įgyvendinti oro taršos mažinimo 2020 ir 2030 m. tikslus.

Aplinkos oro tarša yra viena iš reikšmingiausių sveikatos ir aplinkos problemų, todėl jos mažinimui turi būti skiriamas ypatingas dėmesys. Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinės vėžio tyrimo agentūros duomenimis, oro tarša paskelbta kancerogenine žmogui; kietosios dalelės pripažintos kancerogeniniu veiksnium. „Prasta oro kokybė blogina gyvenimo kokybę ir labai brangiai kainuoja ekonomikai“, „Oro tarša išlieka viena pagrindinė su aplinka susijusi ankstyvos mirties

priežastis Europos Sąjungoje“, „dėl jos pirmiau laiko miršta daugiau kaip 500 tūkst. žmonių per metus, „buitinė (patalpų) oro tarša, sukelta kietojo kuro deginimo šildymui ir maisto gaminimui, yra susijusi su beveik 120 tūkst. ankstyvųjų mirčių regione ir neproporcinga ligų našta tam tikruose regionuose ir mažiau turtingose visuomenės dalyse“, „daugėja įrodymų, kad oro tarša susijusi su gimstamumo mažėjimu, neigiamomis pasekmėmis neurovystymuisi ir kognityvinėmis funkcijomis, padidėjusiu vaikų sergamumu astma ir kai kuriomis kitomis lėtinėmis ligomis“ teigiama 2018 m. gegužės 18 d. Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Sauganti Europa: švarus oras visiems“ (COM(2018) 330 final), Europos aplinkos agentūros Oro kokybės Europoje 2017 m. ataskaitoje (EAA Air Quality in Europe – 2017 Report) ir Ostravos deklaracijoje (EURO/Ostrava 2017/6). Remiantis Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) 2010 m. duomenimis, ekonominiai priešlaikinių mirčių dėl oro taršos kaštai Lietuvoje sudarė apie 9,8 proc. BVP (pagal perkamosios galios paritetą) arba apie 4,71 mlrd. Eurų (Economic cost of the health impact of air pollution in Europe: Clean air, health and wealth, WHO Regional Office for Europe, OECD, 2015, p. 25-27). 2017 m. vasario 6 d. Europos Komisijos ataskaitoje „ES aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra. Šalies ataskaita – LIETUVA“ (SWD(2017) 48 final), pridedamoje prie Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra. Bendri uždaviniai ir kaip bendrai siekti geresnių rezultatų“ (toliau – Komisijos 2017 m. ataskaita apie Lietuvą) nurodoma, kad „oro kokybė Lietuvoje nesiliauja kėlusi nerimą. Europos aplinkos agentūra apskaičiavo, kad 2013 m. 3170 ankstyvųjų mirčių susijusių su smulkiųjų kietųjų dalelių koncentracija ir 90 – su ozono koncentracija. Iš dalies tai lėmė ir ES oro kokybės verčių viršijimas“; tiesioginiai ekonominiai kaštai, susiję su negalavimais, sukeltais dėl oro taršos, susidaro dėl 488 tūkst. prarastų darbo dienų, kurie darbdaviams kainuoja 37 mln. eurų/metus, sveikatos priežiūros sistemai – daugiau kaip 5 mln. eurų/metus, žemės ūkiui – 17 mln. eurų/metus dėl pasėlių nuostolių. PSO atliktų tyrimų rezultatai parodė, kad oro užterštumas turi reikšmingą poveikį priešlaikinių mirčių kiekiui dėl, pvz., išeminės širdies liga, insultas, lėtinė obstrukcinė plaučių liga, plaučių vėžys, vaikų ūmios apatinių kvėpavimo takų infekcijos ir kt. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Lietuvoje kraujotakos sistemos ligomis 2016 m. sirgo 10,1 proc., kvėpavimo sistemos ligomis – 8,1 proc., navikais – 2,7 proc. sergančiųjų, tarp sergančių vaikų net 19,8 proc. sirgo kvėpavimo sistemos ligomis. Mirusiųjų dėl kraujotakos sistemos ligų asmenų skaičius 2016 m. sudarė 56 proc., mirusiųjų dėl kvėpavimo sistemos ligų – daugiau kaip 3 proc. mirčių, mirusiųjų dėl piktybinių navikų – daugiau kaip 19,9 proc. mirčių. Minėti skaičiai rodo, kad nepaisant kenksmingų išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio mažėjimo tendencijų ilguoju laikotarpiu (2005–2015 m.), didelio neigiamo jų poveikio ir pavojaus žmonių sveikatai problemos Lietuvoje reikalauja papildomų ir kompleksinių sprendimų. Be to, kaip nurodoma 2018 m. birželio 7 d. Europos Komisijos ataskaitoje Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Pirmoji švaraus oro apžvalga“ (COM(2018) 446 final), **teršalų kiekio mažinimo įsipareigojimų iki 2030 m. įgyvendinimo sąnaudas su kaupimu atsveria nauda sveikatai ir žemės ūkiui (mažiau laikinojo nedarbingumo ir geresnis pasėlių derlius), turinti nedidelį teigiamą poveikį bendrajam vidaus produktui**. Pažymėtina, kad prognozuojamas Direktyvos įgyvendinimo poveikis 2030 m. – 49,6 % sumažinti, palyginus su ataskaitiniais 2005 m., aplinkos oro taršos neigiamą poveikį sveikatai Europos Sąjungoje, t. y. pirmalaikį mirtingumą dėl kietųjų dalelių ir ozono.

Komisijos 2017 m. ataskaitoje apie Lietuvą rašoma, kad nors išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekis šiuo metu neviršija taikomų 2010 m. išmetimo nacionalinių ribų, vis dėlto oro kokybė Lietuvoje nesiliauja kėlusi nerimą; didesnieji miestai kenčia nuo transporto spūsčių, prastos oro kokybės, miestų savivaldybėms trūksta lėšų jas išspręsti; didelę automobilių parko dalį sudaro seni automobiliai; naujai Lietuvoje registruotų automobilių išmetamas teršalų kiekis gerokai viršija ES vidurkį; akcizas variklių degalams, benzinui ir dyzelinui yra vienas iš mažiausių ES; labai didelis skaičius aplinkai kenksmingų subsidijų ir kt. Siūloma, mažinant išmetamų teršalų kiekį ir koncentraciją aplinkos ore, dėmesį sutelkti į energetikos sektorių šilumą gaminant iš kietojo kuro,

transporto ir žemės ūkio sektorių, mažinti žalingą aplinkos oro taršos poveikį sveikatai, aplinkai ir ekonomikai.

Teisės aktų nustatyta tvarka Aplinkos apsaugos agentūros kasmet vykdomos nacionalinės į aplinkos orą išmetamo teršalų kiekio apskaitos ir prognozių duomenimis, palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu, nacionaliniu mastu išmetamas į aplinkos orą Direktyvoje nurodytų teršalų kiekis mažėja, tačiau nepakankamai: nesiimant papildomų priemonių, Direktyvoje nustatyti oro taršos mažinimo 2020 m. ir 2030 m. tikslai nebūtų įgyvendinti.

Pagal Direktyvoje nustatytus reikalavimus parengtas **Nacionalinis oro taršos mažinimo planas turi būti priimtas ir** Europos Komisijai nustatyta tvarka pateiktas ne vėliau kaip 2019 m. balandžio 1 d., **vėliau atnaujinamas ir teikiamas Europos Komisijai ne rečiau kaip kas 4 metus.** Nacionalinis oro taršos mažinimo planas turi būti parengtas siekiant apriboti nacionaliniu mastu iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamą sieros dioksido (SO_2), azoto oksidų (NO_x), amoniako (NH_3), smulkiųjų kietųjų dalelių ($\text{KD}_{2.5}$) ir lakiųjų organinių junginių, išskyrus metaną, (NMLOJ) kiekį, kad būtų laikomasi Direktyvoje Lietuvai nustatytų išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo 2020 m. tikslų ir 2030 m. tikslų; siekiant valdyti nacionaliniu mastu iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamų kitų oro teršalų (nustatyti Konvencijos 1998 m. Sunkiųjų metalų protokole (kadmis (Cd), švinas (Pb), gyvsidabris (Hg)) ir 1998 m. Patvarių organinių teršalų protokole (policikliniai aromatiniai angliavandeniliai (PAH) – benzo(a)pirenas, benzo(b)fluorantenai, benzo(k)fluorantenai, indeno(1,2,3-cd)pirenas; dioksinai/furanai (PCDD/F) – polichlordibenzo-p-dioksinai (PCDD) ir polichlordibenzofuranai (PCDF); heksachlorbenzenas) (toliau – kiti oro teršalai)) kiekį, kad nebūtų viršijamas ataskaitiniais 1990 m. išmestas kiekvieno jų kiekis.

Direktyvoje reikalaujama siekti orientacinių tarpinių taršos mažinimo tikslų 2025 metams, nustatomų pagal linijinę taršos mažinimo nuo 2020 m. tikslo (išmetamo teršalo kiekio lygio) iki 2030 m. tikslo (išmetamo teršalo kiekio lygio) trajektoriją, siekiant „patikrinti“, kaip sekasi įgyvendinti 2030 m. tikslus (toliau – 2025 m. tikslai). Jeigu 2025 m. tikslų, nustatytų pagal linijinę mažinimo trajektoriją, valstybėje pagrįstai nenumatoma (ar neįmanoma) laikytis, Nacionaliniame oro taršos mažinimo plane turi būti pateikiama Direktyvos reikalavimus atitinkanti kita mažinimo trajektorija ir kiti 2025 m. tikslai.

Nacionalinis oro taršos mažinimo planas turi būti parengtas vadovaujantis Direktyvos nuostatomis ir pagal jas Europos Komisijos užsakymu „*Ricardo Energy & Environment*“ parengtomis Pirminių nacionalinių oro taršos valdymo programų pagal direktyvą 2016/2284/ES parengimo ir įgyvendinimo gairėmis.

Siekiant sudaryti teisinį pagrindą įgyvendinti Direktyvą, Lietuvos Respublikos Seimas 2017 m. birželio 8 d. priėmė Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo Nr. VIII-1392 2, 3, 4, 10 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymą, kuriame įtvirtinta, kad Lietuvos Respublikos Seimas Nacionalinėje strategijoje nustato nacionalinius oro teršalų išmetamo kiekio mažinimo tikslus ir esmines politikos kryptis šiems tikslams pasiekti; Lietuvos Respublikos Vyriausybė, siekdama įgyvendinti Nacionalinėje strategijoje nustatytus nacionalinius oro teršalų išmetamo kiekio mažinimo tikslus, tvirtina nacionalinį oro taršos mažinimo planą; šiame plane oro taršos mažinimo (valdymo) priemonės numatomos atsižvelgiant į šiame įstatyme nustatytus aplinkos oro apsaugos prioritetus; plane gali būti nustatytos savivaldybių teritorijose taikytinos aplinkos oro taršos ribojimo ir jos neigiamo poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai mažinimo priemonės ir iš stacionarių taršos šaltinių į aplinkos orą išmetamo teršalų kiekio mažinimo (valdymo) priemonės. Šio įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje pavesta Lietuvos Respublikos Vyriausybei iki 2018 m. gruodžio 31 d. patvirtinti nacionalinį oro taršos mažinimo planą.

Direktyvos nuostatos, susijusios su reikalavimais Nacionalinio oro taršos mažinimo plano rengimui ir jo turiniui, perkeltos į nacionalinę teisę Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 468 „Dėl Išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio mažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Įgyvendinant 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (OL 2008 L 152, p. 1) 23 straipsnio nuostatas,

įtvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje ir 7 straipsnio 2 dalyje, savivaldybės įpareigos strateginiame plėtros ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos plane numatyti aplinkos oro kokybės valdymo priemonės. Savivaldybių planuojamos priemonės taip pat turi būti numatomos atsižvelgiant į šiame įstatyme nustatytus aplinkos oro apsaugos prioritetus. Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje savivaldybėms suteikta teisė laikinai riboti arba uždrausti transporto priemonių eismą tam tikroje savivaldybės teritorijoje.

Nutarimo projekto tikslas – atsižvelgiant į Direktyvoje nustatytą prievolę parengti, priimti ir įgyvendinti nacionalines oro taršos valdymo programas ir siekiant užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamas teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių, – patvirtinti Nacionalinį oro taršos mažinimo planą.

Nacionaliniame oro taršos mažinimo plane, kuriame, siekiant apriboti nacionaliniu mastu iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamą į aplinkos orą SO_2 , NO_x , NH_3 , $\text{KD}_{2,5}$ ir NMLOJ kiekį, kad būtų laikomasi Aplinkos apsaugos strategijoje Lietuvai nustatytų 2020 m. tikslų ir 2030 m. tikslų, taip pat apriboti iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamų kitų oro teršalų kiekį, kad nebūtų viršijamas ataskaitiniais 1990 m. išmestas kiekvieno jų kiekis, nustatyti trys tikslai, jiems pasiekti skirti uždaviniai ir priemonės; priemonių įgyvendinimo terminai, atsakingi už priemonių įgyvendinimą subjektai, asignavimų poreikis priemonių įgyvendinimui, plano peržiūros terminai.

Nacionalinio oro taršos mažinimo plano:

I tikslui (*sumažinti taršą SO_2 , NO_x , NH_3 , $\text{KD}_{2,5}$ ir NMLOJ didžiausią dėmesį skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų*) įgyvendinti numatyti uždaviniai:

- 1) sumažinti taršą SO_2 didžiausią dėmesį skiriant taršos sumažinimui pramonės, viešosios elektros energijos ir šilumos gamybos sektoriuose;
- 2) sumažinti taršą NO_x didžiausią dėmesį skiriant taršos sumažinimui transporto sektoriuje;
- 3) sumažinti taršą NMLOJ didžiausią dėmesį skiriant taršos sumažinimui naftos perdirbimo, naftos produktų saugojimo ir paskirstymo sektoriuje, namų ūkiuose;
- 4) sumažinti taršą NH_3 didžiausią dėmesį skiriant taršos sumažinimui žemės ūkio sektoriuje;
- 5) sumažinti taršą $\text{KD}_{2,5}$ didžiausią dėmesį skiriant taršos sumažinimui iš namų ūkių;

II tikslui (*apriboti taršą sunkiaisiais metalais ir patvariaisiais organiniais teršalais siekiant neviršyti ataskaitiniais 1990 m. išmesto kiekvieno jų kiekio, didžiausią dėmesį skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų*) įgyvendinti numatyti uždaviniai:

- 1) apriboti taršą sunkiaisiais metalais (Cd, Pb, Hg) didžiausią dėmesį skiriant taršos sumažinimui iš namų ūkių;
- 2) apriboti taršą patvariaisiais organiniais teršalais (benzo(a)pirenu, benzo(b)fluorantenu, benzo(k)fluorantenu, indeno(1,2,3-cd)pirenu, dioksinais/furanais (PCDD/F), heksachlorbenzenu) didžiausią dėmesį skiriant taršos sumažinimui iš namų ūkių;

III tikslui (*modernizuoti aplinkos oro taršos atskaitomybės ir monitoringo sistemas, didinant jų rezultatų prieinamumą visoms suinteresuotoms šalims*) įgyvendinti numatyti uždaviniai:

- 1) padidinti išmetamų į aplinkos orą teršalų apskaitos ir prognozių kokybę, patikimumą, išsamumą ir apskaitos ataskaitų viešinimą;
- 2) stiprinti aplinkos oro taršos poveikio sveikatai ir ekosistemoms stebėsenos vykdymą ir jos vertinimo rezultatų viešinimą.

Įgyvendinant Vyriausybės patvirtintą Nacionalinį oro taršos mažinimo planą ir numatytas priemones (kurios pagal Direktyvos reikalavimus ne rečiau kaip kas ketverius metus turi būti peržiūrimos ir, jei nacionalinę oro teršalų apskaitą vykdančios Agentūros duomenimis, nepakankamai mažėja nacionaliniu mastu į aplinkos orą išmetamas Direktyva reguliuojamų teršalų kiekis, papildomos veiksmingomis naujomis priemonėmis) turės būti užtikrinta, kad:

- Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose Lietuvai nustatyto kiekio, negrėstų ES teisės pažeidimo procedūros;
- pagerėtų aplinkos oro kokybė, t. y. oro teršalų koncentracija aplinkos ore nors neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių;

– padidėtų nacionalinės oro teršalų apskaitos kokybė, jos išsamumas (turi būti pereinama prie kuo aukštesnio (išsamesnio) apskaitos lygio (ne žemesnio kaip TIER2) ir prie to turi labai prisidėti apskaitai aktualių mokslo tiriamųjų darbų vykdymas) ir patikimumas, kurie sudarys pagrindą sprendimams dėl tolesnio aplinkos oro taršos valdymo (mažinimo) priimti;

– būtų reikšmingai sustiprinta aplinkos oro taršos poveikio sveikatai stebėseną, jos rezultatų, kurie didintų visuomenės informuotumą, aktyvumą imtis veiksmų, prieinamumas; tokie rezultatai būtų svarbus postūmis ir svarus argumentas oro taršos mažinimo nacionaliniu ar vietos lygiu sprendimams priimti;

– būtų vykdoma ir nuolat stiprinama neigiamo oro taršos poveikio ekosistemoms stebėseną, atitinkanti tarptautinius tokiai stebėsenai keliamus reikalavimus, aktyviau dalyvaujama pagal Konvenciją vykdomose tarptautinėse poveikio stebėjimo programose;

– nacionalinės oro teršalų apskaitos duomenys, šiuos duomenis lemiančios priežastys būtų plačiau prieinami, suprantami visuomenei, kasmet atnaujinami; dėl to, kad visuomenė bus geriau informuota, tikėtina, pasikeis jos gyvenimo, judumo, vartojimo ir kiti prie aplinkos oro taršos mažinimo prisidedantys įpročiai.

Atsižvelgiant į Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 6 punkto nuostatas (metodika netaikoma numatomo teisinio reguliavimo koncepcijoms ir teisės aktų projektams, kuriais tvirtinami planavimo dokumentai (plėtros programos, strateginių veiklos planų programos, kiti planavimo dokumentai)), numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma nerengiama.

Nutarimui inkorporuoti į teisinę sistemą teisės aktų keisti nereikės.

Nutarimo projektas ir Nacionalinio oro taršos mažinimo plano projektas 2018-07-23 raštu Nr. (10-4)-D8-3848 (I-asis derinimas), 2018-11-13 raštu Nr. (10-4)-D8-5368 (II-asis derinimas) teiktas derinti visuomenei ir suinteresuotoms institucijoms (Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, Aplinkos apsaugos agentūrai, Lietuvos geologijos tarnybai prie Aplinkos ministerijos, Valstybinei miškų tarnybai, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos, Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Aplinkos ministerijos, Europos teisės departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos automobilių kelių direkcijai prie Susisiekimo ministerijos, Lietuvos mokslo tarybai, Lietuvos statistikos departamentui, Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijai, Lietuvos verslo konfederacijai, Inžinerinės ekologijos asociacijai) Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemėje (toliau – TAIS); 2018-11-16 pristatytas visuomenei Aplinkos ministerijoje organizuotoje konferencijoje „Nacionalinis oro taršos mažinimo planas: oro kokybės gerinimo galimybės Lietuvoje“. Gautos pastabos ir pasiūlymai dėl atsakingų institucijų už Nacionalinio oro taršos mažinimo plano tikslų ir uždavinių vertinimo kriterijų pasiekimo stebėseną, priemonių įgyvendinimą tikslinimo; nepritarimas tam tikroms Nacionalinio oro taršos mažinimo plano įgyvendinimo priemonėms, skirtoms sumažinti išmetamą SO_2 , NO_x , NH_3 , $\text{KD}_{2,5}$ kieki, siūlymai jas patikslinti, papildyti naujomis priemonėmis; redakcinio pobūdžio pastabos.

Nutarimo projektas ir Nacionalinio oro taršos mažinimo plano projektas iš dalies pakoreguoti atsižvelgus į gautas pastabas ir pasiūlymus, pasitarimuose priimtus kompromisus.

Nacionalinio oro taršos mažinimo plano įgyvendinimo priemonių plane (toliau – Plano įgyvendinimo planas) po I-ojo derinimo atsisakyta šių priemonių:

- SO_2 taršos kvotos nustatymas naftos perdirbimo pramonei;
- taršos mokesčio lengvosios transporto priemonėms įvedimas;

- NO_x selektyviosios katalitinės redukcijos technologijos diegimas sunkiosiose transporto priemonėse;

- dyzelinio kuro akcizo tarifo didinimas;
- kelių transporto priemonių išigijimą ribojantis teisinis reglamentavimas;
- NO_x taršos kvotų nustatymas viešajai energijos ir šilumos energijos gamybai;
- apribojimų tirpiklių naudojimui nustatymas;
- nacionalinio namų ūkių (būstų) šildymo įrenginių registro sukūrimas;
- verslo subjektų jungimosi prie CŠT rėmimas;
- mokestinių lengvatų už biokuro naudojimą mažinimas;
- kietojo kuro deginimo draudimas CŠT teritorijoje;
- privalomas namų ūkiuose įrengtų kietojo kuro katilų ir kaminų periodinės priežiūros numatymas;

- privalomas temperatūros matuoklių įrengimas kaminuose, įrengtuose namų ūkiuose, naudojančiuose kietojo kuro šildymo įrenginius CŠT zonose, ir šių įrenginių metinio eksploataavimo mokesčio įvedimas.

Plano įgyvendinimo planas papildytas naujomis NH₃ taršos mažinimui skirtomis priemonėmis:

- ūkinių gyvūnų laikymo vietų projektavimo techninių ir technologinių sprendimų peržiūra ir atnaujinimas;

- ūkinių gyvūnų laikymo vietų eksploataavimo bendrųjų taisyklių nustatymas.

Atsisakius nurodytų priemonių, dar didesnis dėmesys skirtas finansinio skatinimo priemonėms (fizinių asmenų skatinimui modernizuoti ar pakeisti kietojo kuro šildymo įrenginius ir jungtis prie centralizuoto šilumos tiekimo sistemos, pasirinkti mažiau taršias judumo priemones pridavus kaip netinkamą eksploatuoti seną taršų automobilį ir kt.; savivaldybių skatinimui atnaujinti viešojo transporto priemonių parką elektra, gamtinėmis dujomis ir (arba) vandeniliu varomomis transporto priemonėmis, įsidiegti taršių transporto priemonių eismo ribojimo sistemas, siekiant mažinti jų naudojimo miestuose patrauklumą), visuomenės informuotumo apie oro taršą, jos poveikį sveikatai, geriausias būstų šildymo sistemas, galimybes pagerinti pastatų energinį efektyvumą, būstų šildymo kietuoju kuru ir atliekų deginimo poveikį sveikatai bei aplinkai ir kt. didinimui.

Po II-ojo derinimo, įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, 33 punktą, organizuoti pasitarimai pasiūlymams ir pastaboms aptarti: 2018-12-12 su Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, Lietuvos statistikos departamento, Aplinkos apsaugos agentūros, Vilniaus miesto savivaldybės, VĮ „Registrų centras“ atstovais; 2019-01-08 su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos, naftos perdirbimo sektoriaus AB „ORLEN Lietuva“ atstovais; 2019-01-17 su Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Vilniaus miesto, Klaipėdos miesto, Šiaulių miesto, Panevėžio miesto savivaldybių atstovais; 2019-01-22 ir 2019-02-08 su Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos atstovais (kartu su aplinkos ministru laikinai pavaduojančiu energetikos ministru); 2019-01-24 su Lietuvos SGD platformos atstovais; 2019-02-01 su Lietuvos SGD platformos, Lietuvos Respublikos energetikos ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijų atstovais (kartu su viceministrais); su 2019-02-15 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. D1-1055 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo (valdymo) plano (programos), siekiant veiksmingai įgyvendinti oro taršos mažinimo 2020 ir 2030 metų tikslus, parengimo ir šio plano (programos) strateginio pasekmių aplinkai vertinimo paslaugų pirkimo priežiūros komiteto sudarymo“ sudaryto Sutarties įgyvendinimo priežiūros komiteto nariais. Pasitarimuose priimti kompromisai dėl institucijų pateiktų pasiūlymų pakoreguoti Nacionalinio oro taršos mažinimo plano projekto įgyvendinimo priemonių aprašymus, priemonių vykdymo laikotarpį, papildyti naujomis įgyvendinimo priemonėmis, atsisakyti kai kurių priemonių. Neatsižvelgta į Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos siūlymą atsisakyti priemonių P14 „Transporto priemonių išmetamų teršalų nuotolinės stebėsenos sistemos taikymas“

ir P15 „Pranešimo apie kelyje eksploatuojamas aplinkos orą daugiau teršiančias transporto priemonės sistemos sukūrimas“. Numatyta kiekvieną šią priemonę suskaidyti į du etapus: *pirmas*, išbandyti priemonės efektyvumą vykdant pilotinį projektą; *antras*, pagal pilotinio projekto rezultatus priėmus sprendimą dėl jos taikymo galimybių, priemonę pradėti įgyvendinti. Neatsižvelgta į Lietuvos Respublikos finansų ministerijos siūlymą atsisakyti priemonės P31 „Akmens anglies, kokso ir lignito naudojimo mažinimas“.

Po II-ojo derinimo, atsižvelgus į gautas pastabas ir pasiūlymus, pasitarimuose priimtus kompromisus, papildomai atsisakyta priemonės: kietojo kuro (išskyrus biokurą) sudėties ir kokybės reikalavimų nustatymas.

Plano įgyvendinimo planas papildytas naujomis nuorodomis į šias, kituose strateginio planavimo dokumentuose numatytas ir prie aplinkos oro taršos mažinimo atskirais teršalais prisidedančias priemones:

- gamtinių dujų degalų infrastruktūros diegimas (numatytas Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos įgyvendinimo priemonių plane, patvirtintame LR Vyriausybės 2018 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1210 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“ (toliau – NENS planas) ir Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014–2022 metų programoje, patvirtintoje LR Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1253 „Dėl Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014–2022 metų programos patvirtinimo“);

- daugiabučių renovacija (numatyta NENS plane).

Plano įgyvendinimo plane numatytų priemonių poveikis oro taršos mažinimui bus vertinamas kasmet pagal tarptautinius ir Direktyvos reikalavimus vykdant nacionalinę į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekio apskaitą. Jei Direktyva reguliuojamų teršalų apskaitos ir prognozių duomenys rodytų, kad nevykdomi taršos mažinimo tikslai arba yra rizika jų neįvykdyti, Nacionalinis oro taršos mažinimo planas turės būti atnaujinamas papildant naujomis priemonėmis.

Nacionalinio oro taršos mažinimo plano projektui teisės aktų nustatyta tvarka atliktos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – SPAV) procedūros – plano atranka SPAV atlikti. Nacionalinio oro taršos mažinimo plano projekto atrankos SPAV atlikti dokumentas (toliau – atrankos dokumentas) 2018-11-13 pateiktas raštu Nr. (10-4)-D8-5368 vertinimo subjektams per TAIS. Atsižvelgiant į atrankos dokumente apibūdintą ir nustatytą plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumą ir remiantis tuo, kad nei vienam aplinkos komponentui nebus tikėtinų reikšmingų neigiamų Plano įgyvendinimo pasekmių, vertinimo subjektai pasiūlė priimti sprendimą neatlikti Plano SPAV.

Nutarimo projektą parengė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Nacionalinio oro taršos mažinimo plano projekto rengimą koordinavo ir rengiant projektą dalyvavo Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos politikos grupės vadovas Vitalijus Auglys, tel. 8 7066 3651, el. p. vitalijus.auglys@am.lt; vyresnioji patarėja Elena Auglienė, tel. 8 7066 3497, el. p. elena.augliene@am.lt; vyriausioji specialistė Danguolė Sužiedėlytė, tel. 8 7066 3517, el. p. danguole.suziedelyte@am.lt; kiti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. D1-1055 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo (valdymo) plano (programos), siekiant veiksmingai įgyvendinti oro taršos mažinimo 2020 ir 2030 metų tikslus, parengimo ir šio plano (programos) strateginio pasekmių aplinkai vertinimo paslaugų pirkimo priežiūros komiteto sudarymo“ sudaryto priežiūros komiteto nariai iš Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Aplinkos apsaugos agentūros, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos pramonininkų konfederacijos, Fizinių ir technologijos mokslų centro.

Nacionalinio oro taršos mažinimo plano projektą ir šio plano SPAV atrankos dokumentą parengė UAB „Smart Continent LT“ (direktorius Andrius Jaržemskis, tel. 8 52 196 679, el. p. andrius.jarzemskis@smartcontinent.com) pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir UAB „Smart Continent LT“ 2017 m. gruodžio 6 d. pasirašytą sutartį Nr. VPS-2017-142-KKSP dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo (valdymo) plano (programos), siekiant veiksmingai įgyvendinti

oro taršos mažinimo 2020 ir 2030 metų tikslus, parengimo ir šio plano (programos) strateginio pasekmių aplinkai vertinimo paslaugų pirkimo.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Nacionalinio oro taršos mažinimo plano projektas su priedais, 123 lapai.
3. Derinimo pažyma, 27 lapai.

Energetikos ministras,
laikinais einantis aplinkos ministro pareigas

Žygimantas Vaičiūnas